

DISPUTATIO
De
FIDE JUSTIFI-
CANTE.

Quam

DEi Opt. Max. Auspicio

SUB PRÆSIDIO

Admod. Reverendi & Excellentissimi Viri

Dn. ÆSCHILLI PETRÆI

S. S. Theol. Doct. & in Regia Acad. Ab. Prof.

nec non ejusdem civitatis Past.

Præceptoris ac Fautoris sui medullitus honorandi.

Publicè proponit

LAURENTIUS JOAN. TVETOVIVS.

*Addiẽm 27. Januarij horis antemeridianis
consuetis in Auditorio major. 1643.*

ABOGIÆ

Typis Exscribemat Petrus Wald Acad. Typographus,
ANNO 1643.

nistrastis mihi: nudus fui & amici vistis me. In mu-
sarum castris versantibus quantum tribuatis: Ho-
rum commoda quam habeatis vobis commendata
non est meæ opīs condignè eloqui. Quàm saluber-
rimis, utilissimis servitijs patriam firmetis & fulcia-
tis, omnes ferè patriæ cives agnoscunt. Qua
a. prudentia vestris officijs præestis: Quàm lauda-
bili probitatis exemplo lectissimæ Nobilitati præ-
luceatis; nemo ignorat, nisi qui patriæ statum igno-
rat. Quas ingenij vestri dotes, quavis laude majores
amari à me & magni æstimari, munusculo hocce
Chartaceo publicè testari volui. Quam audaci-
am, quod meæ in vos observantiæ documentum, ut
patiamini, faciles probetis, & me vestro favore
complecti pergatis, valde submissè peto.

V. G.^{tes} & N.^{tes}.

*Humilimè & observantèr
colens*

Laur. Joan. Twetovius

Vocabulum fidei vario sensu usurpatur in Sacris literis: 1. Pro veritate & constantia in dictis & factis siue ea Dei siue hominum sint; Psal. 86, 15. *Tu autem Domine, Deus fortis, misericors & graciosus es, longanimis & multus benignitate ac Fide.* Rom. 3, 3. *Num ipsorum infidelitas Fidem Dei inanem reddet?* 2. Pro impletione seu præstatione rei promissæ. Gal. 3, 25. *Postquam venit Fides non amplius sub pædagogorum.* 3. Pro ipsa Evangelij doctrina; Rom. 1, 5. *Per quem accepimus gratiam & Apostolatum ad obedientiam fidei, inter omnes gentes.* Rom. 3, 31. *Legem igitur inutilem reddimus per Fidem.* absit. 4. Pro externa professione veritatis cœlestis. Jac. 2, 19. *Tu credis Deum esse: benè facis: Dæmonia quoq; istud credunt & horrescunt.* Tit. 1, 16. *Deum profitentur se scire, sed factis negant.* 5. Pro certa & immota fiducia in id quod creditur. Matth. 17, 19. 20. *Tunc adeuntes discipuli Iesum privatim dixerunt: Quare nos non potuimus illud eicere?* Iesus a. *dixit eis: propter incredulitatem vestram Amen quippè dico vobis, si habeatis fidem, quantum est granum sinapis, dicetis huic monti, transgreditor hinc illuc: Et demigrabit: Et nihil impossibile vobis erit.* Act. 26, 27. 28. *Credis rex Agrippa Prophetis?* Scio tecredere. Agrippa v. dixit. *Paulo, propemodum persuades mihi ut sim Christianus?* Jac. 1, 6. *Postulet homo cum Fide, nihil ambigēs. De qua jam.*

IV.

Quoad rem Fidei: est Fides quædam generalis quæritate vocatur. 1. Historica, non quod tantum circa historias Biblicas versetur: Sed quæ in genere statuit vera esse omnia in verbo Dei revelata sunt, simplici notitia, qualis solent esse historiarum. Act. 26, 27. Ita rex Agrippa credit Prophetis & tamen non est Christianus, hæc non solum in malos, sed in Dæmones etiam cadit. Jac. 2, 19. Marc. 5, 6. &

& Luc. 8, 28. *Malignus Spiritus quum vidisset Iesum & exclamasset, accidit ei ad pedes & voce magna dixit, quid mihi tecum Iesu fili Dei altissimi? rogo te, ne me torqueas, Act. 19, 15. Respondens v. spiritus improbus, dixit, Iesum novi & paulum scio: vos autem qui estis?* V.

2. Est & Fides alia mortua. Matth. 7, 18. seq. *Non potest arbor bona fructus malos ferre, neq. arbor mala fructus bonos ferre, &c. Jac. 2, 14. seq. Quae utilitas, fratres mei si fidem dicat aliquis habere se, opera v. non habeat? num. potest, Fides illa eum servare? quod si frater aut soror nudi fuerint & destituti quotidiano victu: dicat autem eis aliquis vestrum, abite cum pace, calescite & saturamini: non tn. dederitis eis quae sunt apta corpori, quae erit utilitas? Ita quoq. Fides, si opera non habeat, mortua est per se.*

VI.

3. Hypocritica seu ficta & simulata. 1. Tim. 1, 5. *Porro finis mandati, est charitas ex mundo corde & conscientia bona, & Fide minime simulata. Tit. 1, 16. Deum profitentur se scire, sed factis negant.*

VII.

4. Alia viva, indubitata cordis in Christum Iesum fiducia, exerens se per synceram proximi dilectionem, & bonorum operum fervidum studium. Gal. 5, 6. *In Christo Iesu neq. circumcisio quicquam valet, neq. preputium, sed Fides per charitatem efficax. Jac. 2, 18. Ostende mihi fidem tuam absq. operibus tuis, & ego ostendam tibi ex operibus meis fidem meam.*

VIII.

5. Alia perseverans. Matth. 10, 22. & 24. v. 13. Marc. 13, 13. *Qui ad finem usq. perseveraverit, is salvabitur. Heb. 3, 6. Christus ut filius domui suae praest: cujus domus nos sumus, si modò loquendi libertatem & spem, illam, de qua gloriamur, ad finem usq. firmam retinuerimus.* IX.

6. Alia propria. Psal. 31, 6. *In manum tuam commendo Spiritum meum: redemisti me Iehova fortis & verax. Rom. 1,*

17. *justus sua fide vivit*, Gal. 2, 20. *Christus dilexit me & tradidit seipsum pro me.* X.

7. *Alia aliena.* Gen. 19, 20. Gen. 18, 12. Matth. 9, 2. *Quumq; vidisset Iesus Fidem eorum, dixit paralytico, confide fili, remissa sunt tibi peccata tua.* 1. Joh. 5, 16. *Si quis viderit fratrem suum peccare peccato quod non est ad mortem, petet & dabit ei vitam.* Alia salvifica seu justificans.

XI.

Hæc Fides justificans sz. non tantum est verbi divini notitia & firmus assensus, quo persuasi sumus nihil contineri in scriptis Prophetarum & Apostolorum quod non sit ab ipso Deo profectum ac eapropter certissimum; sed certa, indubitata, cordis fiducia, quâ peccator certò statuit, quod Deus non solum alijs, sed etiam ipsi quantumvis peccatori maximo velit peccata propter filium Jesum Christum remittere, justitiam Christi imputare & vitam æternam donare.

XII.

Requiri enim ad Fidem Salvificam non solum nudam historiæ notitiam & assensum ostendit Salvator. Mat. 7, 21. *Non quisquis dicit mihi, Domine, Domine, introibit in regnum cælorum: sed qui facit quod vult pater meus qui in cælis est.* Luc. 12, 47. *Ille autem servus qui novit voluntatem Domini sui & neq; se comparavit, fecit ex ejus voluntate, cadetur multis plagis.* Jac. 2, 19. *Tu credis Deum unum esse: benè facis: Dæmonia quoq; istud credunt, & horrescunt.* Joh. 17, 3. *Hæc est vita æterna, ut te cognoscant esse illum solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum.*

XIII.

Pro necessitate autem notitiæ & assensus in Fide Salvifica ostendenda, adducimus illud Esa. cap. 53, 11. *Exemptum molestia seipsum videns satiabitur cognitione sui justificabit justus servus meus multas quorum iniquitates ipse bajulaverit,*

Luc.

Luc. 1,77. *Et des cognitionem salutis populo ejus, per remissionem peccatorum ipsorum.*

XIV.

Quod Fides Salvifica omninò sit certa & singularis in Christum fiducia ostenditur. Rom. 4, 16. *Propterea ex Fide est hereditas, ut sit per gratiam, ut firma sit promissio, toti semini: id est non solum ei quod est ex lege verum etiam ei quod est ex fide Abrahami, qui est pater omnium nostrum.* Rom. 8, 38. *Nam mihi persuasum est neq. mortem, neq. vitam, neq. angelos, neq. principatus, neq. potestates, neq. presentia, neq. futura, neq. sublimitatem, neq. profunditatem, neq. ullam rem aliam conditam posse nos separare à charitate Dei quæ est in Christo Iesu Domino nostro.* Eph. 1, 13. *In quo sperastis & vos audito sermone illo veritatis illius, i.e. Evangelio salutis vestræ: per quod etiam postea quam credidistis, obsignati estis spiritu illo promissionis sancto.* Eph. 4, 3. *Studentes conservare unitatem spiritus per connexum pacis.* 2. Cor. 1, 21. *Porro qui nos confirmat nobiscum in Christum, & qui unxit nos, Deus est.*

XV.

Ex quibus patet, non dubitatio nem, sed Fidem iustificare, non dubitantem sed credentem habere vitam æternam.

XVI.

Et hac de causa quoq., videlicet ad fiduciam sustentandam & cõfirmandam, Sacramentorum in Ecclesia usus requiritur. Rom. 4, 11. *Et signum accepit circumcisionis, sigillum justitiæ fidei receptæ in præputio, ut esset pater omnium credentium in præputio, imputata etiam ipsis justitia.* 1. Pet. 3, 3, 4. *Quarum ornatus non sit externus ille in nodis capillorum & circumposito auro, vel palliorum amictu. Sed occultus ille cordis hominis, sicut in incorruptione lenis ac quieti spiritus, qui est in conspectu Dei pretiosus.* 1. Pet. 3, 21. *Cui rei nunc Exemplar Baptismi nos quoq. servat (non quo carnis sordes abijciuntur, sed stipulatio bonæ conscientie apud Deum) per resurrectionem Iesu Christi.*

XVII.

Sed & apertè Scriptura dubitationem refellit. Matth. 14, 31. *modica fidei quid dubitasti?* Rom. 4, 20. *Ad hanc promissionem autem Dei non addubitarit incredulitate: Sed corroboratus fuit fide, tributa gloria Deo.* 1. Joh. 5, 10. *Qui credit in filium Dei, habet testimonium in seipso; Qui non credit Deo, mendacem eum fecit, quia non credidit testimonio quod testificatus est Deus de Filio suo.* Heb. 10, 23. *Et abluto corpore aqua munda, retineamus professionem spei non vacillantem (fidelis enim est qui promissit.)*

XVIII.

Ideoq; Fides Salvifica non saltem credit in genere Deum esse misericordem propter Christum, sed fidelis cum Apostolo dicit. Gal. 2, 20. *Unà cum Christo crucifixus sum.* Vivo a. non amplius ego: Sed vivit in me, Christus: & vitam quam nunc vivo in carne, vivo per Fidem illam Filij Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. 2. Tim. 4, 7. *Certamen illud præclarum decertavi, cursum peregi, fidem servavi.*

XIX.

Nec est talis fiducia, fastuosa aliqua præsumptio vel audacia, cum non qualemcunq; operum dignitatem, jactet sed solius Dei misericordiam propter Christum firmitè teneat.

XX.

Idem sentit AUGUST. in Manual. c. 22. *Tota inquit spes mea est, in morte Domini mei. Mors ejus meritum meum est, refugium meum, salus, vita & resurrectio mea, meritum meum miserante Domino: non sum meriti inops, quamdiu ille miserationum Dominus nō defuerit. Et si misericordie Domini multæ, multus ego sum*

in meritis. Quanto ille potentior est ad salvandum, tanto ego sum securior. XXI.

Et cap. 23. *Peccavi peccatum grande & multorum sum mihi conscius delictorum, nec tamen despero quoniam ubi abundaverint delicta superabundavit & gratia. Qui de venia peccatorum desperat, negat Deum esse misericordem. Magnam injuriam Deo facit, qui de ejus misericordia diffidit, quantum in se est, negat Deum habere charitatem, veritatem & potestatem, in quibus tota spes mea consistit, sc. in charitate adoptionis, in veritate promissionis & in potestate redemptionis. Murmure etiam quantum voluerit insipiens cogitatio mea, dicens; Quis enim es tu & quanta est gloria illa, quibus meritis illam obtinere speras? Et ego fiducialiter respondeo. Scio cui credidi, quia in charitate nimia adoptavit me in filium qui verax est in promissione, potens in exhibitione, & licet ei facere quod vult, non possum terreri multitudine peccatorum, si mors Domini in mentem meam venerit.*

XXII.

Quisquis non credit dimitti sibi posse peccata fit deterior desperando, quasi nihil illi melius quam malum esse remaneat, ubi de fructu suae conversionis infidus est, inquit Aug. lib. 1. de doct. Christi cap. 18.

XXIII.

Et si autem nostra certitudo sub tentationibus interdum fluctuare potest: non tamen hoc patrocinatur dubitationi Papisticae. Agnoscimus enim eam esse

esse infirmitatem carnis nostræ in credentibus residuæ, nihil in hac vita perfectum. Objectum tn. fidei in animis fidelium semper retinetur h. e. Christus Iesus cum omni suo merito, in cuius apprehensione, fideles certam habent consolationem.

XXIV.

Et certè præ nobis ferendum, quod dissimulare non possumus: magnas & varias esse piorum tentationes & fidei infirmitates. Psal. 42, 6. *Quid deijcis te, anima mea & per strepis in me? Spera in Deo, nam adhuc celebraturus sum eum, & salutem omnimodam faciei ejus.* Psal. 31, 23. *Ego quidem dixeram in festinatione mea, excisus sum à conspectu oculorum tuorum, verum tn. audisti vocem deprecationum mearum, quum vociferarer ad te.* Psal. 13, 2. *Quousq; Iehova? Oblivisceris mei in æternum? quousq; abscondes faciem tuam à me?*

XXV.

Notum est hoc discrimen inquit CHEMNIT. in Judic. de Controv. quibusdam pag. 49. *In verè pijs, Spiritum sanctum, præsentiam suam & efficaciam aliquando tali testimonio obsignare, ut corda novis motibus quasi ardeant, & de præsentia nihil dubitent.* Aliquando v. illa præsentia & efficacia spiritus vel cruce, vel magna infirmitate ita absconditur & quasi obruitur ut etiam sancti clamitent: *ut quid recessisti à me? & cur reliquisti me?*

XXVI.

Sit ne v. alicui adhuc Fides Salvifica, hic certè non statuenda est talis differentia, ut tunc tantum credamus, nos spiritu Dei sustentari & gubernari, cum ardentes motus spiritus, infirmitatem carnis quasi absorbent. Cum v. efficaciam spiritus tam evidentè non sentimus, sed ordi-
nantes à verbo cum tanta infirmitate, luctamur & sæpè co-
natus

natus carnis & rationis videntur præstantiores, ut tantum videantur præsentia & efficacia Spiritus S. destitui & luctam illam tantum esse carnis luctam. Scriptura enim dicit efficaciam gratiæ Dei infirmitate perfici. 2. Cor. 12, 19. *Sed dixit mihi, sufficit tibi gratia mea: nam potentia mea per infirmitatem consumatur. Libentissimè igitur gloriabor potius de infirmitatibus meis, ut tanquàm in tabernaculo in habitat in me potentia Christi.*

XXVII.

Nam homo aliquando proponit sibi verbum & luctatur cum infirmitate sua & vitiosis affectibus, vellet se posse firmiter assentiri, dolet de imbecillitate, credit se tantum verbo sustentari. Hæc certè non sunt opera carnis, sed sine dubio est virtus Dei, quæ in infirmitate perficitur. Nam concupiscere adversus carnem est opus Spiritus. Et AUGUST. pulcherrimè inquit de cor. & grat. cap. 6. *Etiam desiderare gratiam est, initium gratiæ.* Item August. Exemplum Cornelij cap. 1. de prædest. Achol. Epist. 106. Zachei cap. 6. de dogmatibus, & ad simplicium lib. 1. quæst. 2. *Ita tractat & exponit ut ostendat illa initia non fuisse ex rationis disciplina, sed gratiâ præveniente.*

XXVIII.

Retinenda ergo est hæc regula; ordiendum est à verbo Dei, quia per illud organon Spiritus S. est efficax & aliquando ordinur à sana doctrina, juxta verum intellectum & usum Legis & Evangelij, si tum ex auditu & cogitatione verbi in corde, lux quædam affulget & lucta oritur in diffidentia & alijs vitiosis affectibus, cor habet desiderium, quod libentèr vellet assentiri, & ideo tristatur de infirmitate, quod tam languidè & frigidè assentiatur: & tamen verbum non vult abjicere sed conatur se sustentare promissione & assentiri verbo, gemit ipse & petit pro se preces

fiēri. Item cum baptizatus, qui verbum antea neglexit, sentit cogitationes, desideria, stimulos, non dubitare debemus eam esse efficaciam Spiritus per verbum, & petamus illa initia donorum non carnalium, sed spiritualium in nobis augeri. Iuxta dictum: *Qui in vobis incepit, perficiet.*

XXIX.

Tenenda itaq; est *regula* hæc: Fidem & assensum in Theologia non ordiri ab experientia ut primum sentiamus præsentiam, postea credamus. Sed Fides & assensus intuetur verbum & illud apprehendit, licet sæpè non tantum experientia, verum etiam sensus interni repugnant, postea cum Dei bona voluntas est, sequitur sensus consolationis.

XXX.

Rectè dicitur: infirma Fides quoq; est Fides, nec minus capit quàm Fides firma, cùm salutis ratio non in Fidei dignitate & præstantia, sed in solo christo quem apprehendit consistat: Langvida certè Fides non minus quam firmissima in perfectum Salvatorem dirigitur. Atq; in ipso ipsa langvescens, omnes divitias salutis apprehendit.

XXXI.

Huc accommodatur *Similitudo*: Qui langvida manuum aureum accipit, non minus accipit, illo, qui eundem firma manu capit & robustâ.

XXXII.

Probatur distinctio: Quod sit & Fides magna, sit quoq; Fides modica: Fortis & robusta, imbecillis & infirma, neq; in omnibus nec semper, Fides arboreum robur, sed multoties vix calamus quassatus, nec semper fax ardens & lucida, sed multoties vix linum fumigans.

XXXIII.

Interim quantumvis modica & infirma hæc Fides sit

fit, est tn. in Christo suo, cum quo unum est, illa Regina
coeli, victrix mundi, imperatrix inferni, Socia Angelo-
rum, Templum & Paradisus, palatium, sedes, requies. hæ-
reditas, possessio Filij Dei, Scripturæ magistra, Domina
dilectionis, materia, fons, norma & regula operum, pestis
hæreticorum, petra salutis, regnum Christi, plenitudo o-
mium legum, justitia in seculum seculi.

XXXIV.

Cæterum, infirmitas hæc, nullo virtutis colore fu-
canda, sed pijs precibus, & Sacramentorum usu, fortiter
oppugnanda est.

XXXV.

Solatur nos Dei misericordis gratia, infirmam
Fidem, non abijciens. Psal. 51, 19. *Sacrificia Dei sunt spiritus
fractus, animum fractum & contritum, ô Deus non spernis.* Esai. 42,
1. *En servus meus, quem sustento, electus meus, quem benignè ac-
cipit anima mea: indam spiritum meum ipsi, judicium gentibus pro-
feret.* Gal. 4, 9. *At nunc, quum cognoscatis Deum, imò potius
cogniti sitis à Deo, quomodo convertitis vos retrorsum ad infirma &
egena elementa, quibus ad superiora regressi servire vultis?* Phil.
3, 12. *Non quod jam metam apprehenderim, aut jam sim consumma-
tus: sed persequor experiens an quoq; apprehendam, cujus etiam rei
causa apprehensus fui à Christo Iesu.* Rom. 8, 26. *Itidem a. &
spiritus una sublevat infirmitates nostras, quid enim oremus ut o-
portet non novimus: Sed ipse spiritus intercedit pro nobis suspirijs
inenarrabilibus.* Rom. 14, 1. *Eum v. qui Fide est infirmus, as-
sumite, non tamen ad altercationes disceptationum.* Et pater-
na voluntas, nos in Fide usq; ad finem vitæ, conservandi.
Rom. 11, 29. *Nam dona illa & illa vocatio Dei ejusmodi sunt, ut eo-
rum ipsum pœnitere non possit.*

Hic cum de tentationibus piorum, loquimur, negantes propterea eos carere Fide, licet eam non ostendant externo aliquo sensu: Non videtur esse ratio negandi, infantibus, veram esse Fidem, ex eo, quod nulla signa ostendant Fidei, & quod ex auditione verbi, Fidem haurire nequeant. Non enim Fides pendet ab usu rationis, sed à sola virtute, & operatione Spiritus S.. Nec procedit argumentatio, à negato Fidei organo, ad negandum Fidei habitum. Auditus enim verbi adultis saltem, fidei concipiendi Organon, est distinctus: Non v. infantibus, quibus operatio Sacramentalis Baptistica præstat, quod per defectum externi organi consequi non possunt. Unde v. isti Fanatici Fidem Johanni Baptistæ obtigisse somniabunt, qui in utero materno adhuc constitutus, audire verbum de Christo edendo non potuit: & tamen Fidei suæ signa factis manifesta edidit? Luc. 1, 41. Quid quod Joh. Apost. 1. cap. 2, 14. Infantibus tribuit cognitionem patris cœlestis. Si hæc ipsis competit: Cur non & Fides? Hinc haud ineptè D. Aug. vel quisquis alius illum librum scripsit, de spiritu & anima cap. 42. *Non excusat parvulos à culpa, quia eam non norunt: Nec excludit gratiam ab eis, quia eam nesciunt. Quæris in eis culpam, invenis ex carne traductam: Quæris in eis gratiam, invenis à Deo collatam.*

XXXVII.

Insolentèr etiam illos facere dicimus; qui statuunt, etiamsi multitudo in V. T. nihil cognitum perceptumve habuisset de Messia, nihilo tamen minus, cœlestem beatitudinem dari illis potuisse, propter Patriarchas, qui Messiam mente intuiti sunt, & fœderis hanc promissionem

acce-

accepere à numine. *Ero Deus vester, & posteritatis vestre.*

XXXVIII.

Et hinc ajunt, persapè Israëlità, in sacro codice, cum veniam ab irato Deo, & insuper magna impetrant beneficia, cœlesti voce monentur, uti hoc totum acceptum ferant majoribus suis, Abrahamo, Isaco, Jacobo. creber ille sermo est in pentateucho, & in vatum scriptis. Porro, inquiunt, fœderis illius quod cum Patriarchis sancitum fuit, sponsor, Messias fuit, qui ob eam causam a vate appellatur Angelus fœderis. Quare, quod multitudini Israëlitarum data sic salus esset, propter Messiam data esset, profuissetq; hoc illis, quod majores eorum, tantis promissis quondam habuerunt fidem.

XXXIX.

Insolentèr illi faciunt, qui ita dicunt & scribunt, dum tribuunt salutem & vitam æternam illis, qui ipsi fidem non habent in Christum, & quod Fide majorum suorum possunt salvari. Huic insolentiæ contrariatur illud Prophetæ. *justus ex fide vivit.* Conf. Th. 13.

XL.

Et promissio, *Ero Deus tuus, &c.* non excludit, sed includit propriam seminis Fidem, videlicet ut in V. T. uterentur Sacramento circumcisionis, Fidei conferendæ medio, nisi necessitatis casu excluderentur ab hoc medio. In tali autem casu necessitatis, voluit tamen Deus parentum preces exaudire, & parvulorum salutis rationem habere. Impetrabant quidem Israëlità magna beneficia, propter majores suos, Abrahamum, Isacum, Jacobum; sed non concernebant illa, tam æternam salutem, quam temporalia bona. *Et Christus Joh. 3. inquit, omnis qui credit in Filium, non condemnabitur. Et qui non credit, condemnabitur.*

Ergò si multitudo Israëlitarum non credidit in futurum
Messiam, salvari non potuit. Nemo enim alienâ Fide
salvatur.

XL I.

Nec quicquam proficiunt objicientes nobis illud
Apostolicum 1. Cor. 7. *Ubi dicitur liberos sanctos esse ex alter-
utro conjugum Christiano.* Nam, eo in loco, non sermo est
Apostolo de sanctitate aliqua coram Deo valente, quâ ho-
mo sanctus est in conspectu Dei, & ad vitam æternam ad-
optatur, sed de alia aliqua sanctitate, quæ ad salutem non
spectat; Syriaca versio habet, *alioquin Filij eorum pollutieffent.*
Ideoq; *sanctum*, hoc loco, non opponitur immunditiei spi-
rituali, i. e. peccato, sed externæ immunditiei. Anshelm⁹
in hunc locum, *intelligit sanctitatem legitimæ copula-
tionis conjugij, ut liberi non sint dicendi spurij.*

XL II.

Et exempla (proh dolor) hoc ipsum satis superq;
docent: Judæi qui populus Dei fuerant, per increduli-
tatem excisi sunt, ut Apost. apertis verbis explicat. Fit
mentio *Hymmenæi* & *Alexandri* qui circa Fidem naufragi-
um fecerunt 1. Tim. 1, 19. *Phygellus* & *Hermogenes* à Paulo
aversi sunt. 2. Tim. 1, 4.

XL III.

Quotidiana experientia, & omnium temporum lu-
ctuosa & historiæ, lamentabiles demonstrationes, exhibent,
non tantum privatos homines; Sed non rarò quoq; inte-
gras Ecclesias, & integra regna, à vera Fide & Salvifica
confessione, ad idolomanias & damnatas hæreses, deficere;

XL IV.

Loquuntur hic, & per orbem clamant, Ecclesiæ ab
ipsis Apostolis in exortu Evangelicæ prædicationis san-
ctissimæ & purissimæ plantatæ. Quas ferè omnes, ferè
pri-

primitus statim, Ariânismus depravavit, hodiè Turcici
furores occupant.

XLV

Loquuntur nostræ memoriæ exempla, multos Evan-
gelicæ puritatis confessores, jam ad Papismum, jam ad
Calvinismum, jam ad alios ferè deflexisse. Proferri possunt
exempla & casus eorum, qui cum populo synceræ confes-
sionis congregati, nunc odio & invidia, nunc ambitione
& fastu, nunc alijs affectibus & libidinibus carnis superati,
in transversum abripiuntur, & semen fidei quod in cordi-
bus illorum seminatum erat, nequiter suffocant; adeoq;
nomina sua, ex catalogo Filiorum Dei ad quos æternæ feli-
citatæ hæreditas pertinebat, in eorum catalogum transcri-
bunt, qui secessione facta, *carnis opera sectantes, nullam regni
cælorum spem superstitem habent.* 1. Cor. 6, 9. Gal. 5, 1. Apoc. 21, 8.

XLVI.

Ut ut v. hæc luctuosa & lamentabilia sunt, hoc tamen
firmum manet juxta Fidei nostræ articulum *credo Ecclesiam
sanctam, Catholicam*; Et juxta illud Salvatoris, Matth. 16, 18.
*Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: & portæ inferorum
non superabunt eam.* Non deficit universalis Ecclesia, non
quidem propria virtute, multo minùs fatali aliquâ immu-
tabilitate & firmitate, sed sola divina misericordia &
bonitate.

XLVII.

Omnes quotquot in Ecclesia Fideles vivi-
mus, homines sumus & labi ac deficere non est à quo-
quam alienum, ideoq; universa Ecclesia, quatenus in suis
illa membris secundum sese, suamq; naturam considera-
ta, deficere potest. *Interim, universalis Ecclesia non deficit.*
Conf. Esa. 59, 20. Matth. 16, 18. Matth. 28, 20. 1. Tim.
3, 15. 1. Pet. 1, 5.

Nihil-

XLVIII.

Nihilominus statuimus Fidem amitti posse per cupiditates & illecebras carnis. Matth. 13. v. 20 *Qui v. in petrosa semen excipit, is est qui sermonem audit, & eum statim cum gaudio excipit &c.* Luc. 8, 13. *Qui v. in petram, ijsunt qui cum audierunt, cum gaudio excipiunt sermonem: sed isti radices non habent, qui ad tempus credunt; & tempore tentationis abscedunt.* Matth. 10, 32. & cap. 24, 13. Rom. 11, 20. Col. 1, 23. 1. Cor. 9, 27.

XLIX.

Ideoq; Spiritus S. gubernatione & directione opus. Rom. 8, 6. *Nam quod sapit caro mors est: quod autem sapit Spiritus, vita & pax.* 2. Cor. 1, 21. *Porro, qui nos confirmat vobiscum in Christum & qui unxit nos, Deus est.* Verbi Dei lectione & meditatione, Psal. 119, 92. *Nisi lex tua esset omnis oblectatio mea &c.* Prov. 18, 10. Sacramentorum usu. Rom. 4, 11. 1. Pet. 3, 21. Precibus. Psal. 31, 12. Marc. 9, 24. *Domine succurre incredulitati meae.* Matth. 26, 41. *Vigilate & orate, ne introeatis in tentationem, spiritus quidem est promptus, sed caro infirma.* Studio bene vivendi. 1. Tim. 1-18. Psal. 101, 2.

L.

Sicuti enim Sol, omnibus, absq; respectu personarum exacte tam pauperi quam diviti, tam despecto & misero, quam diffuienti honoribus: Ita gratia Dei salutifera apparuit omnibus hominibus. Tit. 2, 11. *Sicut etiam exorto sole tenebrarum opera deponendum, & in clara diei luce, pietate, iuste & caste in omnium oculis vivendum est: Sic exorta gratia Dei, omnibus tenebrarum operibus renunciandum, & pietati ac sanctitati omnibus hominibus studendum.* Tit. 2. v. 12.

LI.

Secus v. dum fit, dum verbum Dei parvi & nihili penditur, dum Sacramentorum usus rarus, dum preces negliguntur,

guntur, dum homo vivit, ut libet, fieri potest & fit (proh dolor) quotidie, ut qui hodie est Filius Dei, cras per peccatum & incredulitatem, fiat filius diaboli. Qui hodie est filius Diaboli & Gehennæ mancipium, potentiâ Dei fieri potest, Filius Dei & vitæ æternæ hæres. Joh. 1, 12. Conf. Rom. 11, 12. Jer. 18, 9. LII,

His refutatur Calvinianorum dogma; *de decreto absoluto, & totali immutabilitate & impossibilitate amittendi fidem*: Similiter evanescit eorundem doctrina, quia fingunt, *reprobum nunquam veram penitentiam agere aut salvari posse*.

LII.

Vult certè Deus Fidem omnibus dare, siquidem Spiritus S, in omnibus audientibus verbum debito studio, vult efficax esse. Matth. 28, 19. Eph. 3, 8.

LIV.

Fides non est omnium, sed donum Dei. 2. Thes. 3, 2. & quidem *ex auditu verbi*. Rom. 10, 17. Ideò enim non est omnium, quia non omnes audiunt verbum Dei. Et qui audiunt, multis de causis, proprijs virbus Fidem non consequuntur, dum Spiritui S. resistunt, eundemq; vel contemnant, vel impediunt, vel rursus deficiunt.

LV.

Ex verbi Dei auditu, Fides accenditur, & licet homo fidelis, omnibus omninò verbi divini præceptis, & hæc si negligantur, tum adjectis minis, tum etiam promissis de bonis corporalibus, Fidem, habeat; quorum illa legis, hæc magnam partem cum infidelibus communia sunt. Fides tamen Salvifica, peculiaritèr hauritur ex promissionibus gratiæ seu Evangelij per Christum. Fides in lege præcipitur, sed non est ex lege. Gal. 3, 12. *Lex autem non est ex fide sed quisquis ea fecerit, vivet per ea.*

Temerariè Andradius scripsit; *Philosophiam quidem nunquam habuisse vim ad iustificandum, sed ad iustitiam comparandam fuisse olim Græcis necessariam, & divinum numen, Philosophiæ ministerio usum fuisse, ut homines excellentissimæ illi disciplinæ deditos, Clarissimis iustitiæ ornamentis illustraret.* Alij *Philosophiam* vocant *padagogiam ad Christum*; Nam Philosophiæ meditatio, inquit, quia cognitione mentem hominis illustrat, pietate informat, virtutum institutis & amore exornat, & ad Evangelium quodammodo viam parat.

LVII.

Sed nimium tribuit Philosophiæ Andradius: Per Philosophiæ enim studia, neq; efficitur, neq; comparatur fides, sed hoc effectum, soli Christo adscribendum, qui operatur hoc per verbum. Heb. 12. Rom. 10. *Non enim creditur Philosophis, sed piscatoribus: Non creditur Dialecticis, creditur publicanis:* inquit Ambros. lib. de Fide ad Gratian. vid. D. D. Bald. in Com in 1. ad cor. pag. 67.

LVIII.

His positis videl. 1. Quod *Fides sit ex auditu verbi*, Rom. 10, 17. Et relatio sit fidei ad verbum, nullaq; possit esse Fides, ubi nullum est verbum Dei: *Pontificiorum Fidem implicitam*, figmentum esse statuimus, ad hoc excogitatum ut omnes suos errores pallient, quos extra & contra scripturam S. defendunt. *Ut aliquis rogatus, ecquid credat? Respondeat, cum carbonario illo circularitè, credo quod Ecclesia Catholica: Quid hæc? idem quod ego: atq; interim ignorabat, quid tum ipse crederet tum Eccle-*
sia.

fiat. Laudat hanc fidem cardinalis Hosius, sed ut prophanus non ut sanctus Conf. D.D. Hun. tom. 2. pag. 298.

LIX.

2. Quod vera, & salvica Fides firma sit, quæ certa fiducia Christum Salvatorem apprehendit, quod sine novo cordis motu nequiquam fieri potest. Fides itaq; per charitatem non informatur, sed per eandem operatur.

LX.

Quod etiam de Fide Salvifica, agentes, veram & certam fiduciam intelligimus, quæ Salvatorem apprehendit, non mortuum fidei cadaver.

LXI.

His positis Fidem à charitate informari minimè concedimus: Neq; informem Fidem aliquam, nec nudum & historicum assensum, qui sine omni timore Dei, etiam in hominem impium cadere potest, veram aliquam esse Fidem, cum illa non sit magis Fides, quàm mortuum cadaver, homo appellari potest.

LXII.

Rectè statuitur, Fidem esse formam virtutum Theologicarum; quippè *quæ sola facit, ut opera sint Deo placentia, absq; fide eum quod est, peccatum est.* Rom. 14, 23. Aug. l. 3. c. 10. *Sine fide, etiam quæ videntur bona opera, in pœnam vertuntur* lib. 12. de Trinit. c. 7. *Virtus est recta intentio à fide proficiscens, virtus sine fide nulla est.* Bernh. ferm. de don. Sp. S. c. 1. *Omne virtutum ædificium illicò vergit in præcipitium, si fidei & gratiæ amiseris præsidium.*

LXIII.

Id ipsum Prosper in Carminibus docet: dicens.

Omne etenim pietatis opus, nisi semine veræ
Exoritur fidei, peccatum est, inq; reatum.
Vertitur, & sterilis cumulat sibi gloria penam.

LXIV.

Fidem dici formam virtutum Theologicarum, cum hac limitatione, notat D.D. Meisnerus in Ph. sob. part. 2. pag. 477. *Fidem v. esse formam virtutū Theologicarum magis tamen assistentem, quàm intrinsecè informantem. Hoc enim est Deo specialitè placere, quod oritur ex præsentiā fidei, qua teguntur operibus adhaerentes imperfectiones & plenaria legis impletio à Christo facta, imputatur. Et hoc tantum respectu fides virtutum forma dicitur.*

LXV.

Observationem meretur & hoc, in doctrina de Fide Salvifica, quod ut meritum Christi, sic & Fides apprehendens, geminum sortiantur respectum, causæ alterum & alterum effectus. Relata enim ad electionem salvandorum, causæ rationem obtinent, siquidem sine merito Christi, Fide apprehenso & præviso, nemo ad salutem eligi potuisset. Rursus v. hæc ipsa relata, ad ordinationem mediorum electioni inclusam, sortiuntur rationem effectus, quoniam ideò meritum Christi & Fides confertur in tempore: quod Deus ita fieri, ab æterno constituit & ordinavit.

LXVI.

Electio quoq; cum dicitur causā meriti Christi & fidei, non accurata, sed popularis loquēdi formula est, cum vera causā meriti sit gratuitū de missione & passione decretum. Joh. 3. Fidei v. efficiens, principalis Spiritus S. Instrumentalis verbi prædicatio & auditus; Nominatur itaq; Fides effectum electionis, non ac si electio, exquisitè loquendo Fidem in animis hominum gigneret, verū popu-

pulariter, quoniam illam, certò, semp. & infallibiliter Fides sequitur. Apost. dicit: *Quos prædestinavit, hos vocavit & justificavit.* Rom. 8, 30. Ubi non acurata & proxima causandi ratio, sed invariabilis duntaxat cohærentium sequela innuitur.

LXVII.

Illud: Fides quæ datur in tempore electionis effectum est, hoc modo interpretamur & reddimus, Fides certum & infallibile electionis consequens est.

LXVIII.

Et quoniam electionis decretum velut causa princeps ingreditur gratia & dilectio Dei, à qua ceu primo fonte emanat, id, quod nostram ob salutem fit, & in tempore donatur, ideò meritum Christi & Fides electionis effectum dicuntur, non ob ipsam electionem totam, sed ob amorem & gratiam Dei, electioni inclusam: ita ut sensus emergat iste, passionem Filij Dei, fidemq; hanc oriri à dilectione Dei, quâ ab æterno electi sumus. Conf. D. D. Menferus 1. disp. Giesl. D. D. Hutt. com. in for. concord. art. II. c. 2.

LXIX.

Vox *Fiducia* in articulo justificationis, dupliciter accipitur: 1. pro apprehensione seu receptione Christi in Evangelio. Heb. 2, 6. & c. 10, 35. Et hoc sensu est proprietas fidei essentialis, ipsa anima fidei, Fides enim sine receptione Christi nihil est. 2. confidentia, ex apprehensione nata, ut accipitur, Eph. 3, 12, Heb. 4, 16. Prior illa fiducia, est forma fidei justificantis: Posterior effectum vel adjuncta qualitas. Prior illa, etiam fidei infirmæ tribuitur, hæc posterior non nisi validæ & robustæ.

LXX

Et hæc est illa substantia, qua Fides describitur. Heb. II, 1. Quia Fides potest facere, ut in animo subsistant, quæ

ſperantur, quoe fieri non poteſt, niſi adſit fiducia firma.
*Non enim ſubſiſtunt res ſeparate in animo ob impreſſio-
nem ſpeciei, ſed ob firmam confidentiam, quâ apprehen-
duntur ac ſi præſentes eſſent, Vid. D. Bald. in com. in Ep.
ad Eph. pag. 148.* LXXI.

Nec utilem illam ſimplicitatem patiamur perturba-
ri Philoſophica PIGHII Cavillatione; Qui clamitat,
*Fidem eſſe chimæram ſive monſtrum, ſi ſimul in mente
ſz. & voluntate, & non in uno aliquo ſubjecto ſed in di-
verſis ſimul collocetur. Quæ n. ſubjectis differunt,
realitèr differunt.* Scriptura enim Philoſophicas
illas diſtinctiones non ſuperſtitioſè obſervat, ſed ſimplici-
tèr cordi notitias, fiduciam & affectus, Sicut et-
iam menti ſapè ea quæ voluntatis ſunt tribuit. Et quic-
quid ſit de ſubjectis, hoc certum eſt motus mentis & vo-
luntatis ſibi correfpondere: ut qualis eſt notitia & aſſenſio
in mente, tales etiam motus plerumq; in voluntate ſequa-
tur & reſpondeant. Quæſtio etiam illa à Scholaſticis expli-
cata eſt, BONAVENTURA n. quærit, *quomodo conveniat
ſpem eſſe certam: Cum certitudo pertineat ad mentem,
expectatio ad voluntatem?* R. a. de intellectu practico:
& addit, nullum eſſe in conveniens unum habitum pone-
re & in ratione & voluntate. E. G. Spes eſt certa futuri boni &
quidem cogiti, expectatio: atq; eapropter ratione agnitionis in mente, ratio-
on e expectationis in voluntate.

LXXII.

Pontificiorum doctrinam aſſertam à Conc. Trid. ſeſſ.
6. & acritèr deſenſam à Bell. & alijs vz. *Chriſtianum non
debere certa fide tenere peccata ſibi remiſſa, ſe juſtifi-
catum ſibi præparatam ſalutem æternam, ſe regnicæle-*
ſtis

stis hereditatem aditurum: quin imò Christiani hominis esse de his omnibus dubitare. Unde D. Luth. inquit in 41. Gen. Horribilis cecitas fuit & error omnibus modis execrandus, etiamsi nihil præterea peccatum fuisset, in Pontificiorum doctrina, quod docuerūt nos vagari & fluctuare ambigentes & dubios de remissione peccatorum, gratia & salute nostra. Nam hac incertitudo tollit mihi meum baptismum & gratiam, &c.

LXXIII.

Dicta v. five tationes, quibus conantur incertitudinem gratiæ & remissionis peccatorum confirmare non evincunt dubitationem de remissione peccatorum,

LXXIV.

Vel enim *monent* ne degenerem⁹ in carnalem securitatem, quâ ipsa fides suffocetur & extingvatur, nec indulgeam⁹ vitiosis affectib⁹, hac persuasione, quia de salute certi sumus. Vel *agunt* de justitia legis seu operum. Verum quidem est, conscientias indè nunquam posse certam & firmam consolationem concipere; sed manere in perpetua dubitatione: imò Paulus non dubitativè, sed expressè dicit; 1. Cor. 3, 4. *In hoc non sum justificatus, ideo a. proponitur Evang. ut ex fide, ut secundum gratiam, firma sit promissio. Cavendum* tn. est diligentèr, ne certitudo gratuitæ remissionis peccatorum & sollicitudo illa, quam in salutis negotio requirit à fidelibus Spiritus Dei inter se committantur, tanquam res oppositæ. Nam Scriptura quæ jubet ut salutem nostram cum timore & tremore operemur. Phil. 2. Seriò etiam mandat, ut de salute nostra quam certissimi simus. Rom. 8, 38. 39. Utrumq; itaq; credendum est, quia utrumq; urget & inculcat S. Scriptura. Quocirca sollicitudo illa, quæ

quæ fidelibus commendata est, non opponitur à Dei Spiritu certitudini remissionis peccatorum; Sed partim præsumptioni isti, quâ in nobis & nostris operibus fiduciam collocamus. Luc. 18, 9. 2. Cor. 10, 18. Phil. 2, 10. Partim ignaviæ nostræ. 2. Tim. 2, 4, 5. Matth. 24, 13.

LXXV.

Coronidis loco notamus, I. Deus principaliter nos justificat, Christus Meritoricè, verbum oblativè, Fides, apprehensivè, remissio peccatorum formaliter, juxta illud;

1. Dat Deus. 2. Acquirat Christus. 3. Verbum exhibet. 4. Haurit
Vera Fides. 5. Firmant Sacra Symbola. 6. Spiritus Arma est,
7. Facta probant. 8. Crux explorat, 9. Lux magna revelat.

LXXVI.

2. Præsupponit quidem semper Fides justificans, Historicam, non v. viceversa, hæc includit illam.

LXXVII.

3. Apost. Rom. 4, 24, 25. Hanc fidei justificantis esse naturam docuit; dicens, doctrinam de justitia fidei, Abrahamo imputata, ideò annotatam esse in Scripturis, ut inde constet eandem justitiam, omnibus itidem imputandam esse, *Qui credunt in eum, qui suscitavit Iesum Dominum à mortuis, traditum propter peccata nostra & resuscitatum propter iniquitates nostras.*

LXXVIII.

4. Fidei absolute consideratæ opponitur ignorantia negatio, dubitatio: Fidei v. justificanti insuper opponitur etiam diffidentia de gratia Dei, quæ incredulitas dicitur.

LXXIX.

5. Quoad exercitia fidei in jam justificatis quomodo nimirum per patientiam ea se exerceat, in afflictionibus in precibus, expectatione auxilij & beneficiorum quorumvis & cæteris exercitijs, varia possunt esse objecta.

Conf.

Conf. Heb. II. Cujus autem respectu ea justificare possit:
Nullum aliud præter solam promissionem Evāgelij datur.

LXXX.

6. Fides omnipotentiae divinae, & Fides promissionis Evangelicae sunt subordinata, ita quidem, ut Fides promissionis Evangelicae semper præsupponat Fidem omnipotentiae divinae: licet hæc sine illa esse possit. *Novem leprosi credunt in Christum se posse ab eo sanari, interim Fide justificante destituti.*

LXXXI.

7. Apostolus Rom. 8, 38. Cùm dicit: *Scio quod neq. mors possit me separare à dilectione Dei &c.* Non tribuit hanc suam certitudinem alicui revelationi, sed Fidei, quæ verbo Dei nititur. Quæ enim ex revelatione habuit, ea dicit esse ineffabilia.

LXXXII.

8. In Thesi scriptum est, in verbo Dei: Omnis credens in Christum salvabitur: Quoad hypothesein & singulares personas, scribitur illud ipsum indefinenter à Spiritu S. in cordibus nostris, *qui dat testimonium Spiritui nostro, quod simus Filij Dei.*

LXXXIII.

9. Quod subindè crepant Jesu vitæ: *Nihil esse credendum, nisi quod in verbo Dei continetur:* Si universalia respicias, verum est; Si v. ad singularia descendas & quæras de sensu Fidei, de ejus certitudine in cordibus fidelium, ibi ad internum Spiritus S. testimonium est recurrendum.

LXXXIV.

10. 2. Tim. I, 10, *Scire & persuasum habere* pro Synonymis usurpantur. Rom. 14, 14. Phil. 1, 25.

LXXXV.

11. Spiritus S. internum testimonium, non gignit tm. certitudinem conjecturalem, quæ fallax sit & fallere possit, sed facit plenissimè statuentes, quod quæ promisit Deus possit præstare. Rom. 9. c. 8, 28. 2. Cor 5, 1.

LXXXVI.

12. Prov. 20, 9. Agitur de inchoata ac inhærente sanctitate & iustitia, quæ in hac vita non perficitur & ideo nos iustificare non potest. Nos v. iustificamur Christi imputata iustitia & sanctitate quæ perfecta est.

LXXXVII.

13. Eccl. 9, 2. Admonemur, non iudicandum esse ex hominum felicitate vel infelicitate, an sint in gratia apud Deum vel non; siquidem talia ex æquo his & illis eveniant.

LXXXVIII.

14. Syr. 5, 5. Disputatur contra Carnalem Securitatem, non contra certitudinem Fidei.

LXXXIX.

15. Job. 9, 20. Derogatur confidentiæ, propriorum operum, & sanctitatis, non imputatæ iustitiæ Christi de qua Job. 19, 26.

XC.

16. Non ideo aliqua peccata erunt non remissa, quia illa nostram memoriam fugiant. juxta illud. Psal. 19, 13. *Nam sanguis Christi mundat nos ab omni peccato.* Et sicut non ideo cognita peccata nobis remittuntur quia cognita sunt: itaq; neq; incognita, non remittuntur quia sunt occulta.

XCII.

18. De particulis dubitativis: Dan. 4, 24. Joel. 2, 14. Jon. 3, 9. Act. 8, 22. *Forte, Forsan, Quis scit?* Notandum, illas prædicari non de remissione peccatorum, ejusdemq; certitudine: Sed de remissione poenarum corporalium, quas Deum interdum poenitentibus remittere interdum v. non remittere constat.

XCIII.

19. Pro. 28, 14. Phil. 2, 12, 1. Pet. 1, 17. Commendatur timor filialis, qui certitudinem fidei minimè excludit, sed securitatem tm. carnalem prohibet.

20. 2. Cor.

20. 2. Cor. 10, 18. Ostēdit propriam cōmendationem, neminem probatū reddere, sicuti pseudo Apostoli suos labores commendabant, & Apostolorum labores despiciebant.

21. 2. Pet. 1, 10. Non stabilitur dubitatio, de remissione peccatorum, sed asseritur illius certitudo. *Vocatio enim nostra & electio firma facienda, ergo certò credendum nos salvos fore.* Vocabula PER BONA OPERA, in textu originali non habentur. CAMERARIUS in notis. Figur. in h. l. videtur (inquit) de explicatione erepsisse PER BONA OPERA, cum necesse sit, hæc in istis intelligi, quæ n. est certior fidei declaratio, *quam sancta vita & bonorum operum?* ut sit sensus: *Ostendite fiduciam vestram de gratia Dei & vitæ æternæ hereditate, sancta & inculpata conversatione.*

22. Deut. 4, 29. 2. Paral. 6, 38. Esa. 1, 16. Ezech. 18, 19. Joh. 15, 14. Ostenditur quid requiratur ab homine justificato. v. opera pietatis erga Deum & proximum: Non v. dicitur de salutis nostræ certitudine esse dubitandum. Cum salutis nostræ certitudo à nostræ conversionis ac fidei qualitate & dignitate non pendeat.

23. Et si aliqua sit spei & fidei discrepantia, tanta tamen est, utriq; cognatio, ut scriptura per quandam permutationem vocabulorum, fidem nominet spem & spem fidem: ita ut sperare in Deum, Pro credere in Deum, frequentèr ponatur: ideoq; fiducia sive spes roborata ut Bell. loquitur, ex Fide justificante expungi non possit.

24. Fides absolutè considerata, quatenus assentitur promissionibus Evangelicis, est causa fiduciæ & non fiducia. Relatè a. considerata, quatenus vdz, jam planè

acquiescit in illis ipsis promissionibus, eatenus est Fides, ipsa fiducia. Fides enim suos habet gradus, & quando plenè suam assequitur formam est & dicitur fiducia: Id ostendit Ap. Rom. 1, 17. dicens, *justitiam Dei revelari in Evangelio ex fide in fidem*, ex fide infirma in fidè robustam, quæ plena fiducia in merito Christi acquiescit. XCIX.

25. Non negatur quin actus fidei, secundum omnis generis objecta, sit credere sive assentiri; At ratione fidei justificantis, ejus actus est in promissione gratiæ confidentèr acquiescere, Heb. 10, 22. C.

25. Esa. 7, 9. Non negatur, Fidem esse intelligentiam vel scientiam; Assensus n. non est sine notitia & intellectu: vel per discursum rationis, vel per revelationem factam in verbo, acquisito. Nec legitur in dicto hoc, *non intelligetis*, sed *non eritis fideles, vel stabiles*, sed & Ap. Rom. 6, 6. 7. 11. Fidem nominat scientiam, ratiocinationem, conf. Rom. 4, 21. Rom. 8, 28. Rom. 14, 2. 2. Cor. 5, 1.

Ornatissimo & Literatissimo Viro,
*Dn. LAURENTIO JOHANNIS
TWETOVIO, artium humaniorum Studioso impigerrimo,
amico suo sincerè dilecto, de Fide Justificante do-
ctè disserenti.*

Preside sub claro dum spargis dogmata Christi,
Laudibus egregiis condecorandus eris:
Nam medium monstras quo vita salusq; paratur
Verbis perspicuis, quod fiet alma fides.
Hæc subnixæ DEO trepidantia pectora firmat,
Sola hæc credentes fert super astra Poli,
Hæc Satanam subigit stygiis qui præsidet umbris,
Obstrictumq; tenet non dubitata fides.
Perge, velut pergis, sacras pervolvere chartas,
Sic fies Patrii non leve nomen agri.

Benevolentie declarande ergo deposuit
NICOLAUS L. NYCOPENSIS
Log. & Poës. Prof.